

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **S. a.s., Košice, Z.**, Košice, zastúpeného JUDr. T., advokátom, M., Košice, proti žalovanému: **Z. a.s., J.5**, Košice, zastúpeného JUDr. M., advokátom, K., Košice, **o zaplatenie 313 623 USD s príslušenstvom**, na odvolanie žalobcu a odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 11Cb/421/2001-274 zo dňa 17. decembra 2008; na odvolanie žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 11Cb/421/2001-297 zo dňa 22. decembra 2008 a na odvolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 11Cb/421/2001-294 zo dňa 9. januára 2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 11/Cb/421/2001-274 zo dňa 17. decembra 2008 v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 11Cb/421/2001-297 zo dňa 22. decembra 2008 **p o t v r d z u j e**.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 11Cb/421/2001-294 zo dňa 9. januára 2009 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 11Cb/421/2001-274 zo dňa 17. 12. 2008 rozhodol takto:

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 299 679 USD so 16% úrokom z omeškania od 30. 01. 2001 do zaplattenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Zamieta žalobu o zaplattenie 13 944 USD a úroku v prevyšujúcej časti.

Nepripúšťa zmenu žaloby z 22. 06. 2007, ktorou žalobca navrhol súdu uložiť povinnosť žalovanému zaplatiť žalobcovi 13 242 731,75 Sk s 18% úrokom z omeškania od 30. 01. 2001 do zaplattenia.

Žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi na účet právneho zástupcu trovy konania vo výške 78%.

V dôvodoch rozsudku uviedol, že na základe vykonaného dokazovania a nesporných tvrdení účastníkov došiel k právnemu záveru, že právny predchodca žalobcu ako zahraničný objednávateľ a žalovaný ako zhotoviteľ uzavreli podľa ustanovenia § 536 Obchodného zákonníka zmluvu o dielo dňa 10. 01. 2000, predmetom ktorej bolo riešenie a výroba časti linky na kontinuálne pozinkovanie oceľového pásu vrátane sprievodnej dokumentácie popísanej v prílohe 2 zmluvy. Celková cena diela bola dohodnutá na sumu 2 238 600 USD, ktorá bola v prílohe 3 zmluvy rozčlenená na jednotlivé časti. Účastník zmluvy – objednávateľ mal sídlo, ako aj miesto podnikania na území iného štátu ako zhotoviteľ, ktorý je slovenskou právnickou osobou, a preto uvedený záväzkový vzťah, ktorý možno podriaadiť pod ustanovenie § 261 Obchodného zákonníka, sa spravuje slovenským právnym poriadkom. Účastníci sa v uzavretej zmluve o dielo na tejto skutočnosti výslovne dohodli. Z tohto dôvodu súd posúdil nárok aj v zmysle osobitných ustanovení vzťahujúcich sa na záväzkové vzťahy v medzinárodnom obchode.

Z nesporných tvrdení účastníkov ďalej vyplynulo, že po uzavretí zmluvy o dielo zahraničný objednávateľ zaplatil 14. 01. 2000 zhotoviteľovi v súlade s uzavretou zmluvou zálohovú platbu vo výške 335 790 USD. Z dokazovania vyplynul aj ďalší nesporný skutkový záver, že žalovaný 10. 04. 2000 splnil časť záväzku zo zmluvy, špecifikovaný v bode 2.2 prílohy 4 zmluvy o dielo odovzdaním dokumentácie pre fázu projekčnej a stavebnej prípravy. Účastníci konania ďalej zhodne tvrdili, že zmluva o dielo zanikla v dôsledku písomného odstúpenia (výpovede) zahraničného odberateľa od zmluvy, ktoré bolo doručené žalovanému 29. 01. 2001, a preto súd dôvody a oprávnenosť odstúpenia od zmluvy neposudzoval. Po zániku zmluvy sa žalobca predmetnou žalobou domáhal vrátenia zálohovej platby vo výške 335 790 USD zaplatenej žalovanému 14. 01. 2000, ktorú v priebehu konania a znížil

o sumu 22 167 USD z dôvodu, že v uvedenej výške v súlade so znaleckým posudkom I. I. R. uznal námietky žalovaného, že záväzok zo zmluvy o dielo zahraničnému objednávateľovi splnil.

Medzi účastníkmi konania zostala spornou skutočnosť o výške plnenia zhotoviteľa poskytnutého objednávateľovi na základe zmluvy, teda, či objednávateľovi vzniklo právo po zániku zmluvy na vrátenie celej poskytnutej zálohy, alebo jej časti v dôsledku splnenia záväzku zhotoviteľom.

Na základe zisteného skutkového stavu dospel súd k právnenému záveru, že zánikom zmluvy o dielo 09. 01. 2001 v zmysle § 351 Obchodného zákonníka zanikli všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy o dielo a zahraničnému objednávateľovi, ktorý poskytol zhotoviteľovi preddavok na cenu za dielo, vzniklo právo na jej vrátenie. Dohodnutý poskytnutý preddavok na cenu za dielo je potrebné považovať za čiastočné plnenie záväzku objednávateľa zaplatiť cenu. Nakoľko žalovaný ako zhotoviteľ 10. 04. 2000 splnil časť záväzku zo zmluvy odovzdaním dokumentácie pre fázu projekčnej a stavebnej prípravy, vzniklo mu právo na zaplatenie ceny zodpovedajúcej tomuto plneniu, ktorá bola tiež medzi účastníkmi konania sporná a bola predmetom dokazovania. Súd sa stotožnil so záverom znaleckého posudku I. Š. K., ktorý vychádzajúc z kalkulácie ceny vyhotovenej žalovaným pre účely stanovenia ceny celej zákazky, určil hodnotu splnenej dodávky sumou 36 111 USD.

Podľa názoru súdu, ak znalec vychádzal z podkladov žalovaného, ktoré boli základom tvorby dohodnutej ceny diela, najpresnejšie špecifikoval cenu čiastočne splnenej dodávky vo vzťahu k celkovej cene plnenia, ktorú, ako vyplýva zo znaleckých posudkov, je možné určiť podľa rôznych cenníkov a závisí od subjektívneho posudzovania náročnosti prác. Súd neakceptoval námietky žalovaného, že znalec pri určení ceny splnenej dodávky vychádzal z interných podkladov žalovaného a neodráža skutočnú hodnotu diela zhotoveného zhotoviteľom. Práve naopak, podklady žalovaného sú najreálnejším základom pre splnenie úlohy uloženej súdom znalcovi.

Súd dospel k záveru, že splnením časti zmluvného záväzku (10. 04. 2000) žalovanému vzniklo právo na zaplatenie jeho ceny v sume 36 111 USD v zmysle § 548 ods. 1 Obchodného zákonníka. Z uvedeného dôvodu súd vyhovel žalobe v časti o zaplatenie 299 679 USD, ktorá suma predstavuje preddavok na cenu diela poskytnutý objednávateľom zhotoviteľovi 14. 01. 2000 v sume 335 790 USD znížený o cenu časti diela, ktorú bol

objednávateľ povinný zhotoviteľovi v zmysle zmluvy zaplatiť (36 111 USD). Žalovanému vznikla povinnosť splniť peňažný záväzok v mene, v ktorej bola uzavretá zmluva o dielo, teda v USD. Z tohto dôvodu súd nevyhovel zmene žaloby na pojednávaní dňa 22. 06. 2007, aby bol návrh žalobcu uplatnený žalobou prepočítaný na slovenské koruny (Sk). Je potrebné zdôrazniť, že zmena osoby veriteľa nemá vplyv na pôvodný charakter záväzku, čo znamená, že aj po postúpení pohľadávky ide o záväzkový vzťah z medzinárodného obchodu, na ktorý sa vzťahujú ustanovenia tretej hlavy Obchodného zákonníka. Nasledujúcim dňom po zániku záväzku, teda od 30. 01. 2001 bol zhotoviteľ (žalovaný) v omeškaní s vrátením plnenia poskytnutého objednávateľovi do zániku záväzku (229 9479 USD), a preto súd v zmysle § 735 Obchodného zákonníka priznal žalobcovi zákonný úrok z omeškania v tej istej mene (USD) od 30. 01. 2001 do zaplataenia. Vzhľadom na dobu omeškania žalovaného súd stanovil výšku úroku z omeškania zohľadňujúc priemernú úrokovú mieru z dlhodobých úverov poskytovaných obchodnými bankami v sídla dlžníka, teda žalovaného, v čase uzavretia zmluvy (január 2000), ktorá predstavovala 15%. Z tohto dôvodu priznal žalobcovi úrok z omeškania vo výške 16% v súlade s § 735 Obchodného zákonníka. V prevyšujúcej časti žalobu o zaplataenie istiny 13 944 USD a úrokov z omeškania ako nedôvodnú žalobu zamietol.

Súd neakceptoval námietky žalovaného týkajúce sa vzniku práva žalovaného na náhradu nákladov spojených s vykonávaním diela do zániku zmluvy. Žalovaný nepreukázal, že okrem plnenia poskytnutého objednávateľovi 10. 04. 2000 poskytol objednávateľovi do zániku zmluvy akékoľvek ďalšie plnenie, na zaplataenie ceny ktorého by žalovanému vzniklo právo. Žalovaný vo svojich tvrdeniach poukazoval aj na vznik nároku žalovaného na náhradu skutočnej škody, prípadne ušlý zisk, ale takýto nárok vo vzťahu k objednávateľovi neuplatnil a neuviedol ani žiadne konkrétne porušenie zákona, či záväzku zo strany objednávateľa, v dôsledku ktorého, by uvedený nárok bol dôvodný. Z uvedených dôvodov sa súd nezaoberal ďalšími rozporami v znaleckých posudkoch týkajúcich sa ohodnotenia časti diela, ktoré nebolo do zániku zmluvy splnené objednávateľovi. Súd neakceptoval ani námietky žalovaného týkajúce sa neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, ktorá je predmetom konania. Oznámenie o postúpení pohľadávky a návrh na zmenu účastníkov na strane žalobcu uskutočnil právny zástupca postupcu aj postupníka, zároveň predložil aj zmluvu o postúpení pohľadávky, a preto sa žalovaný ako dlžník nemôže dovoľávať neplatnosti tejto zmluvy. O trovách konania rozhodol súd v zmysle § 151 ods. 7 O.s.p., a podľa § 142 ods. 2 O.s.p. Žalobcovi, ktorý mal čiastočný úspech (89% - 11%) priznal náhradu trov konania vo výške 78%.

Proti rozsudku podali odvolania žalobca aj žalovaný. Žalobca v podanom odvolaní poukázal, že súd dostatočne zistil skutkový stav, no nevyvodil z neho úplne správny právny záver. Stotožňujeme sa so zistením, že medzi predchodcom žalobcu a žalovaným došlo k odstúpeniu od zmluvy o dielo, v dôsledku čoho predchodcovi žalobcovi vznikol nárok na vrátenie už poskytnutého plnenia formou zálohy na cenu diela, po zohľadnení hodnoty žalovaným poskytnutého plnenia pre predchodcu žalobcu, v zmysle § 351 ods.1 a 2 Obch. zák. Následne došlo k postúpeniu pohľadávky proti žalovanému na žalobcu. Žalobca sa nestotožňuje správnym názorom súdu, že, ak zmluva o dielo bola uzavretá v USD, aj v konaní na súde musí byť pohľadávka uplatňovaná v USD. Práve naopak, podľa § 155 ods. 2 O.s.p. výrok rozsudku o plnení v peniazoch sa môže vyjadriť v cudzej mene, ak to neodporuje okolnostiam prípadu, a ak predmet konania je vyjadrený v cudzej mene a účastník, ktorý má plniť je devízovým tuzemcom a má účet v cudzej mene, alebo niektorý z účastníkov je devízovým cudzozemcom. Z dôvodov, že obidvaja účastníci sú slovenské právnické osoby, požadoval žalobca po postúpení pohľadávky od žalovaného plnenie v slovenskej mene Sk. Podľa jeho názoru, v takomto prípade nejde ani o zmenu žaloby, o ktorej by mal súd rozhodovať, stále ide o žalobu na peňažné plnenie, bez zmeny výšky uplatňovaného nároku, preto nesprávne postupoval súd, ak nezaviazal žalovaného na zaplatenie v slovenskej mene. Mal tak urobiť už aj z toho dôvodu, že znalci ohodnocovali plnenie odovzdané žalovaným v Sk, toto plnenie bolo ocenené podľa slovenských cenníkov v Sk, sám žalovaný robil kalkulácie v Sk v rámci ceny diela. V tom vidíme nesprávnosť rozhodnutia súdu z dôvodov nesprávnej právnej kvalifikácie, pretože zmluvný záväzok dohodnutý v zmluve v cudzej mene s cudzozemcom je zmluvným vzťahom. Uplatňovanie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, teda vrátenia poskytnutého plnenia v dôsledku odstúpenia od zmluvy, ako nárok na peňažné plnenie uplatňovaný postupníkom v konaní na súde, je úplne iným, samostatným, aj procesným nárokom v súdnom konaní na peňažné plnenie. Navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a zaviazal žalovaného na zaplatenie 13 242 731,75 Sk so 16% úrokom z omeškania od 30. 01. 2001 do zaplatenia a zaviazal žalovaného na náhradu trov konania v celom rozsahu. Nestotožňujeme sa s rozsudkom súdu aj vo výroku o náhrade trov konania, pretože výška peňažného plnenia závisela výlučne o znaleckého dokazovania z dôvodov, že ide o odbornú otázku, súd preto mal priznať žalobcovi náhradu trov konania v plnom rozsahu podľa § 142 ods.3 O.s.p. a nie pomerom úspešnosti podľa § 147 ods. 2 O.s.p.

Žalovaný v podanom odvolaní namietal, súd nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav,

nevykonával navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, a na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Súd v odôvodnení rozsudku v prevažnej časti opisuje časti listinných dôkazov, ako aj prednesov jednotlivých procesných strán. Tiež vychádzal zo skutočnosti, že pre neaktuálnosť dodávky žalobca dodatočne dňa 23. 01. 2001 oznámil žalovanému vypovedanie zmluvného vzťahu. Tiež tvrdí, že žalovaný akceptoval zánik zmluvy a oznámil, že vyčísli náklady vynaložené na riešenie úloh vyplývajúcich z predmetnej zmluvy. Súd vzhľadom na rozporné závery znaleckého posudku listinného dôkazu – znaleckého posudku predloženého žalobcom nariadil ďalšie znalecké dokazovanie, pričom poukazuje na to, že zo záverov znaleckého posudku I. Š. K. má vyplývať, že zo strany zhotoviteľa bol predmet zmluvy splnený iba čiastočne, nie však jeho vinou. Vychádzajúc z kalkulácie zhotoviteľa bol predmet zmluvy splnený iba čiastočne, časť odovzdanej dokumentácie ohodnotil na 1 482 000 Sk. Súčasne znalec tvrdí, že zhotoviteľ má nárok na uvedenú sumu. Práce, ktoré mal zhotoviteľ v tomto období vykonať na tejto dokumentácii ohodnotil na 4 306 600 Sk. Znalec ďalej zistil, že mu boli predložené listinné doklady, podľa ktorých zhotoviteľ k 09. 06. 2000 vykonával ďalšie práce a z dôvodu krátkosti termínov začal práce na projektoch a výrobnej dokumentácii súbežne so spracovávaním dokumentácie pre fázu projekčnej a stavebnej prípravy. Dáva do pozornosti, že väčšina týchto výkresov v kolónke dátumu má uvedený 2 a 4 mesiac roku 2000. Súd dospel k záveru, že bola uzatvorená platná zmluva v súlade s § 536 Obchodného zákonníka, v ktorej bola dohodnutá celková cena diela, a táto bola rozčlenená na jednotlivé časti. Súd uvádza, že účastníci zhodne tvrdili, že zmluva o dielo zanikla v dôsledku písomného odstúpenia (výpovede), a preto súd dôvody a oprávnenosť odstúpenia od zmluvy neposudzoval. Súd vychádzal, z právneho záveru, že zmluva zanikla na základe výpovede zo strany žalobcu (ne kvalifikovanej) dňom 29. 01. 2001 v zmysle § 351 Obchodného zákonníka, pretože podľa súdu žalovaný ako zhotoviteľ splnil časť záväzku zo zmluvy odovzdaním dokumentácie pre fázu projekčnej a stavebnej prípravy, vzniklo mu právo na zaplatenie ceny zodpovedajúcej tomuto plneniu. Súd sa stotožnil so znalcom, ktorý vychádza z kalkulácie žalovaného, pretože táto podľa súdu mala byť základom tvorby dohodnutej ceny diela. Takto súd dospel k záveru, že žalovanému vzniklo právo na zaplatenie jeho ceny s poukazom na § 548 ods. 1 Obchodného zákonníka. Podľa názoru žalovaného v otázke aktívnej legitímácie žalobcu, ak k nej malo dôjsť podľa tvrdenia žalobcu na základe zmluvy o postúpení pohľadávky konkrétne z 29. 04. 2003, je treba zisťovať právnu relevantnosť takéhoto úkonu, a ak sú

pochybnosti o pravosti práve tejto zmluvy, je treba sa touto otázkou zaoberať. V prvom rade namieta postup súdu prvého stupňa v otázke platnosti alebo neplatnosti zmluvy, a teda existencie zmluvného vzťahu na základe nej medzi účastníkmi. Súd sa nemôže dovolávať zhodného tvrdenia účastníkov, ani ich hodnotenia právneho stavu, ale je jeho povinnosťou náležite zistiť skutkový stav a z neho vyvodiť vecne správny právny záver. Zákon presne špecifikuje, v akých prípadoch môže dôjsť k zániku zmluvy, a to odstúpením alebo výpoveďou. Odstúpenie je treba odlišovať od výpovede a súd sám uvádza, že tak neurobil. Odstúpenie od zmluvy je adresovaný jednostranný právny úkon jednej zo zmluvných strán, ktorý je účinný okamihom jeho doručenia povinnej strane. Dôsledkom je zánik zmluvy a spravidla aj zánik práv aj povinností oboch zmluvných strán. Obchodný zákonník v § 344 – § 351 obsahuje všeobecnú a ucelenú úpravu odstúpenia od zmluvy pre prípad porušenia zmluvných povinností a z tohto dôvodu úprava odstúpenia od zmluvy, ktorá je obsiahnutá v občianskom zákonníku, sa na obchodné vzťahy nepoužije. Rozdielny je aj spôsob zániku zmluvy, kde pri odstúpení od zmluvy v občianskom zákonníku zaniká zmluva od počiatku (*ex tunc*) a účinky odstúpenia od zmluvy v obchodných vzťahoch nastávajú okamihom odstúpenia (*ex nunc*). Odstúpenie od zmluvy je treba odlišovať od výpovede. Výpoveď je tiež jednostranný právny úkon, ktorým sa končí účinnosť zmluvy. Všeobecná úprava výpovede je obsiahnutá v občianskom zákonníku a vypovedať možno iba zmluvu na dobu neurčitú, ktorej predmetom je záväzok na nepretržitú alebo opakovanú činnosť, alebo záväzok zdržať sa určitej činnosti. Obchodný zákonník upravuje výpoveď len pri niektorých zmluvných typoch, avšak nie pri zmluve o diele.

Nie je pravdou, že žalovaný akceptoval výpoveď tak, ako tvrdí súd prvého stupňa, pretože z listiny, z ktorej vychádza zo dňa 09. 02. 2001 s názvom „stanovisko k vypovedaniu zmluvy o dielo“ explicitne vyplýva, že predstavenstvo žalovaného berie na vedomie a bude vyčíslovať náklady vynaložené na riešenie úloh. Významovo, logicky, ani gramaticky nemôžeme tvrdiť, že ak niekto berie niečo na vedomie, súčasne to akceptuje. Preto, ak nedošlo k platnému odstúpeniu, je záväzok trvajúci a jediný zákonný dôvod na odstúpenie od zmluvy je na strane žalovaného pre omeškanie veriteľa, t.j. žalobcu s plnením povinností pri platbách. V takomto prípade by žalovaný mohol odstupovať od zmluvy, avšak vznikol by mu nárok na zaplatenie celej ceny za dielo po odrátaní nákladov, ktoré nevykonaním diela nevyvaložil v súlade s § 548 ods. 2 Obch. zák. Je zrejmé, že by šlo o podstatne vyššiu časť, ako je zložená záloha. Avšak, ak nedošlo k platnému skončeniu platnosti a účinnosti zmluvy, žaloba je nedôvodná a treba ju ako takú zamietnuť. Je treba uviesť, že medzi účastníkmi nedošlo ani

k dohode o odstúpení, pretože účastníci sa nedohodli, za akých podmienok by malo dôjsť k zrušeniu zmluvy, čoho dôkazom je aj prebiehajúce konanie, a teda nedošlo ku konsenzu oboch zmluvných strán. Pre prípad, že by došlo k platnému zániku zmluvy, je treba zistiť akým spôsobom, pretože to má vplyv na nároky jednotlivých zmluvných strán. Je treba si ozrejmiť, že pre tento prípad žalovaný má nárok na zaplatenie časti ceny diela alebo nárok na vynaložené náklady, alebo nárok na všeobecnú cenu diela, ktoré bolo počas platnosti zmluvy vykonané. V tomto zmysle sa malo viesť aj znalecké dokazovanie. Všeobecná cena diela je trhovou hodnotou a nie je možné ju stanovovať na základe cenníkov a hodinových sadzobníkov. Zmluvná cena diela bola v prílohe č. 3 bod. 1.5 bola za príslušenstvo a dokumentácie dohodnutá na 268 143 USD, preto je absurdné tvrdenie, že znalec vychádza z kalkulácie žalovaného, a to má zodpovedať dohodnutej cene diela za dokumentáciu. Súd prvého stupňa sa vôbec nevysporiadal s otázkou, prečo neakceptoval podstatnú časť výrobnej dokumentácie, ktorá bola znalcom predložená a ohodnotená. Predsa bolo právom žalovaného pozastaviť práce, nie jeho povinnosťou, a ak vykonával práce, tak ich vykonával na základe platnej zmluvy a v súlade s ňou, nehovoriac o tom, že podstatná časť týchto prác bola vykonaná do mesiaca apríl 2000, ako tvrdí znalec. Je to ešte pred termínom, kedy malo dôjsť k neplatnému skončeniu zmluvy zo strany žalobcu. Táto otázka je otázkou právnou a neprináleží ju hodnotiť znalcovi, ktorý má odpovedať na skutkové otázky. Podľa znaleckého posudku č. 1/2004 P.. I. F. T., C., je všeobecná hodnota dokumentácie vyhotovenej v sume 10 189 733 Sk, čo je menej ako hodnota uvedená v kalkulácii nabehnutých nákladov. Tomuto zodpovedajú v podstate aj tvrdenia ostatných znalcov, avšak súd sa akosi nezaoberal skutočnosťou, ako je možné, že podnikateľ – žalovaný, ktorý je úspešným mnoho rokov ako na domácom, tak na zahraničnom trhu, bude vykonávať práve pre tento prípad obchodnú činnosť, kde výsledkom nebude zisk, ale strata, pretože jeho náklady budú vyššie ako cena diela, ktorú zhotoví. Preto nemôžeme ani súhlasiť s názorom, že technická hodnota projektu je jeho všeobecnou hodnotou, pretože ako sme vyššie uviedli, nie je rozhodujúce, či bol projekt určený pre konkrétneho zákazníka, ale koľko by musela nejaká osoba vynaložiť prostriedkov na to, aby si takýto projekt zaobstarala. Je nesporné, že žalovaný ešte pred údajným skončením zmluvy oznámil, že boli súbežne vykonávané aj práce na technických projektoch z dôvodu plynulého zabezpečenia zmluvných termínov dňa 14. 11. 2000, až do vyčerpania zložených prostriedkov a tieto podklady boli znalcom predložené. Nie je možné zistiť zo znaleckého posudku I. K., z akého dôvodu neocnil túto časť dokumentácie a napriek tomu vo svojom závere rieši, na čo by mal zhotoviteľ nárok v prípade splnenia, a na čo má nárok pri čiastočnom splnení, pričom ide

o otázky právne. Naopak, na otázku stanoviť cenu plnenia a nákladov vynaložených zhotoviteľom na zhotovenie diela do 10. 04. 2000 a 23. 01. 2001 odpovedá, že podľa kalkulácie zhotoviteľ počítal so sumou 1 482 000 Sk, a preto má na túto čiastku nárok. To predsa nie je stanovenie všeobecnej ceny, ani vypočítanie nákladov vynaložených na časť diela. V ďalšom však znalec tvrdí, že práce, ktoré vykonal zhotoviteľ v období od podpísania zmluvy do pozastavenia prác dňa 10. 04. 2000, predstavujú hodnotu 4 306 600.Sk, čo nie je odpoveď na otázku v časti stanovenia ceny a vynaložených nákladov do 23. 01. 2001. Takéto závery sa javia zmätočné a súd sa ani nepokúsil ich odstrániť z nepochopiteľných dôvodov výsluchom znalca. Nie je možné ani prijať tvrdenie, že subjektívnym posudzovaním jednotlivých znalcov dochádza k tak výrazným rozdielom, pretože takéto ohodnotenie nemôže byť objektívne a nemôže dať skutočnú odpoveď na skutkovú otázku, ktorá je dôležitá pre rozhodnutie vo veci samej. Súd zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 299 675 USD so 16%-ným úrokom z omeškania od 30. 01. 2001. Súd sa nijako nevysporiadal s podaním žalovaného zo dňa 12. 12. 2008, ktorým žalovaný predložil súdu na jeho vyžiadanie potvrdenia bánk, konkrétne Všeobecnej úverovej banky a Tatra banky, o výške úrokových sadzieb, pričom Tatra banka poskytla úrokové sadzby v USD. Ak bol záväzok uzatváraný v cudzej mene, tak mal súd použiť aj úrokové sadzby komerčných bánk v cudzej mene, ktoré sú podstatne odlišné, resp. nižšie, ako použil súd.

Žalovaný navrhuje, aby odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia, ako aj celého konania, ktoré mu predchádzalo, rozhodnutie zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne a prizná žalovanému náhradu trov celého konania, alternatívne napadnutý rozsudok v celom rozsahu zruší a vec vráti súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie.

K odvolaniu žalobcu sa písomne vyjadril žalovaný, odvolací dôvod žalobcu považoval za nesprávny, poukázal na dôvody jeho odvolania proti napadnutému rozsudku.

Krajský súd v Košiciach v prejednávanej veci uznesením z 22. decembra 2008 č. k. 11Cb/421/2001-297 rozhodol takto:

Žalobca je povinný nahradiť trovy štátu vo výške 1 760,00 Sk do troch dní od právoplatnosti uznesenia na účet vedený v Štátnej pokladnici Bratislava, VS X., KS X..

Žalovaný je povinný nahradiť štátu trovy konania vo výške 14 240,00 Sk do troch dní od právoplatnosti uznesenia na účet vedený v Štátnej pokladnici Bratislava, VS 8050471908, KS X..

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že uznesením zo dňa 30. novembra 2005 č. k. 11Cb421/2001-155 určil znalcovi P. I. F. T., C., bytom Sládkovičova 82, Košice, znalečné vo výške 19 200 Sk. Znalečné v sume 14 000 Sk bolo vyplatené z preddavkov na znalecké dokazovanie zložených žalobcom a žalovaným vo výške po 7 000,00 Sk a znalečné vo výške 5 200 Sk, bolo vyplatené zo štátnych prostriedkov. Uznesením zo dňa 27.11.2008 č. k. 11Cb/221/2001- 259 určil znalcovi I. Š. K., bytom S., Košice, znalečné vo výške 24 800 Sk s tým, že znalečné vo výške 14 000 Sk bolo vyplatené z preddavkov na znalecké dokazovanie zložených žalobcom a žalovaným vo výške po 7 000 Sk a znalečné vo výške 10 800 Sk bolo vyplatené znalcovi zo štátnych prostriedkov. V súvislosti s nariadeným znaleckým dokazovaním bolo vyplatených na znalečnom 44 000 Sk, pričom štát platil trovy znalečného spolu vo výške 16 000 Sk. Rozsudkom zo 17. 12. 2008 č. k. 11 Cb 421/2001-274 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 299 679 USD so 16% úrokom z omeškania od 30. 01. 2001 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku, žalobu o zaplatenie 13 944 USD a úroku v prevyšujúcej časti zamietol, nepripustil zmenu žaloby z 22. 06. 2007, ktorou žalobca navrhol súdu uložiť povinnosť žalovanému zaplatiť žalobcovi 13 242 731,75 Sk s 18% úrokom z omeškania od 30. 01. 2001 do zaplatenia a o trovách konania rozhodol tak, že žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi na účet právneho zástupcu trovy konania vo výške 78%.

Podľa ustanovenia § 148 ods. 1 O.s.p., štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov.

V prípade žalobcu i žalovaného dospel súd k záveru, že nie sú dané predpoklady pre oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. O náhrade trov štátu vo výške 16 000 Sk súd rozhodol podľa citovaného ustanovenia tak, že podľa výsledku konania je žalobca povinný nahradiť štátu 11% trov v sume 1 760 Sk a žalovaný je povinný nahradiť štátu 14 240 Sk, čo zodpovedá 89% z trov platených štátom.

Proti tomuto uzneseniu v zákonnej lehote podal odvolanie žalovaný z dôvodov, že súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil. Súd rozhodol o trovách štátu v súvislosti s rozsudkom vo veci samej, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 299 679 USD so 16%-ným úrokom z omeškania od 30. 01. 2001 do zaplatenia, to všetko do 3 dni od právoplatnosti rozsudku, zamietol žalobu v časti 13 944 USD a nepripustil zmenu

žaloby, ktorou navrhol žalobca uložiť povinnosť žalovanému zaplatiť 13 242 731,75 Sk s príslušenstvom. Zároveň uložil žalovanému nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 78%. Proti rozsudku podal odvolanie. Dôvody uvedené v odvolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu sa v celom rozsahu vzťahujú aj na odvolanie proti napadnutému uzneseniu. Žiada, aby odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia, ako aj celého konania, ktoré mu predchádzalo, toto zmenil tak, že zaviazá žalobcu nahradiť trovy štátu vo výške 16 000 Sk (531,10 Eur) do troch dní odo dňa právoplatnosti uznesenia na účet vedený v Štátnej pokladnici Bratislava, VS X., KS X.. Alternatívne navrhuje napadnuté uznesenie v celom rozsahu zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Ďalším uznesením č. k. 11Cb/421/2001/-294 zo dňa 9. januára 2009 Krajský súd v Košiciach rozhodol tak, že žalobcovi uložil povinnosť v lehote 10 dní od doručenia uznesenia zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie proti rozsudku, ktorý je 13 521 Eur, podľa položky č. 2 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca odvolanie. Uviedol, že napadnuté uznesenie bez jeho odôvodnenia nie je preskúmateľné, keď nie je zrejmé, z čoho súd vychádzal pri vyrubovaní súdneho poplatku. Ak vyrubil súdny poplatok za odvolanie v sume 13 521 Eur, čo by malo byť podľa položky č. 2 písm. a/ sadzobníka 6% z hodnoty sporu. Vychádzal nesprávne z predmetu odvolania 225 350 Eur, čo by malo zodpovedať sume 6 788 894 Sk v čase podávania odvolania. Aj keď petit odvolania musel byť upresňovaný, žalobca nenamietal skutkové zistenie súdu, ani ním zistenú výšku nároku žalobcu 229 679 USD, a s takouto výškou súhlasil. Namietal iba to, že vrátenie zloženej zálohy veriteľovi ako slovenskému subjektu, malo byť v rozsudku vyjadrené v SK, s kurzom ku dňu vzniku, najneskôr postúpenia pohľadávky proti žalovanému na žalobcu z dôvodov, ktoré sú podrobnejšie v odvolaní žalobcu proti rozsudku vo veci samej. Je toho názoru, že napádanie nesprávnosti rozhodnutia čo do druhu peňazí s určitým dátumom prepočítania kurzu treba považovať za neoceniteľný predmet odvolania, pretože nenapadá správnosť zistenia súdu do výšky priznaného nároku žalobcu v USD. Výlučne je predmetom odvolania iba námietka peňažnej meny, teda nárok mal byť priznaný v SK s kurzom k určitému dátumu, v súčasnosti už nesporne v EUR k takto vyčíslenému nároku v SK. Navrhuje, aby napadnuté uznesenie bolo zrušené alebo zmenené a žalobca bol zaviazaný zaplatiť súdny poplatok za odvolanie 331,50 Eur, podľa pol. č. 2 písm. b/ sadzobníka súdnych poplatkov zákona č. 71/1992 Zb., v znení noviel účinného v čase podania odvolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal odvolania účastníkov proti napadnutému rozsudku podľa § 212 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p., a dospel k nasledovným zisteniam a záverom:

Vychádzal zo zistenia, že žalobným návrhom došlým súdu dňa 03. 05. 2001 sa žalobca voči žalovanému domáhal zaplataenia 335 790 UDS s 18% úrokom od 30. 01. 2001 do zaplataenia. V návrhu ako opísanie rozhodujúcich skutočností uviedol, že dňa 10. 01. 2000 uzavrel so žalovaným Zmluvu o dielo č. 587-29.56/99-VVU na riešenie a výrobu častí linky na kontinuálne pozinkovanie oceľového pásu. Podľa prílohy č. 5 zmluvy, bodu 1, zaplatil žalobca na základe faktúry žalovaného č. 154 z 10. 01. 2000 zálohovú platbu 335 790 USD na účet žalovaného. Z objektívnych dôvodov, pretože sa zmenilo miesto výroby, nebolo možné v označenej zmluve pokračovať s dohodnutým predmetom zmluvy. Pre neaktuálnosť dodávky žalobca dodatočne 23. 01. 2001 oznámil žalovanému vypovedanie zmluvného vzťahu a žiadal vrátiť zloženú zálohu 335 790 USD. Proti skončeniu zmluvného vzťahu žalovaný nenamietal, listom zo dňa 09. 02. 2001 oznámil, že vyčíslil svoje doterajšie náklady, čo doposiaľ neurobil.

Z vykonaného dokazovania súdom prvého stupňa vyplýva, že na daný záväzkový vzťah sa popri ostatných ustanoveniach uvedených v § 261 a § 262 Obchodného zákonníka použijú ustanovenia osobitných ustanovení pre záväzkové vzťahy v medzinárodnom obchode, pretože žalobca má sídlo na území iného štátu a záväzkový vzťah medzi účastníkmi sa spravuje slovenským právnym poriadkom (§ 627 a nasl. Obchodného zákonníka). Ďalej mal v konaní nespornými tvrdeniami preukázané, že po uzavretí zmluvy o dielo dňa 10. 01. 2000 žalobca v postavení zahraničného objednávateľa zaplatil v súlade so zmluvou zhotoviteľovi 14. 01. 2000 zálohovú platbu 335 790 USD; že žalovaný dňa 10. 04. 2000 splnil časť záväzku podľa bodu 2.2. prílohy 4 zmluvy, a to odovzdaním dokumentácie pre fázu projekčnej a stavebnej prípravy; že zmluva o dielo zanikla v dôsledku písomného odstúpenia (výpovede) zahraničného odberateľa od zmluvy, ktoré bolo doručené žalovanému dňa 29. 01. 2001. Ďalej súd prvého stupňa uviedol, že po zániku zmluvy sa žalobca voči žalovanému domáhal vrátenia zálohovej platby vo výške 335 790 USD zaplatenej žalovanému dňa 14. 01. 2000, ktorú v priebehu konania znížil o sumu 22 167 USD z dôvodu, že v uvedenej výške v súlade so znaleckým posudkom I. I. R. uznal námietky žalovaného, že záväzok zo zmluvy o dielo čiastočne splnil. Medzi účastníkmi konania ostala spornou skutočnosť o výške plnenia zhotoviteľa poskytnutého objednávateľovi na základe zmluvy, teda, či objednávateľovi vzniklo právo po zániku zmluvy na vrátenie celej poskytnutej zálohy,

alebo jej časti v dôsledku splnenia záväzku zhotoviteľom. Na základe takto zisteného skutkového stavu súd prvého stupňa dospel k právnomu záveru, že zánikom zmluvy o dielo dňa 29. 01. 2001 v zmysle § 351 Obchodného zákonníka zanikli všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy o dielo zahraničnému objednávateľovi, ktorý poskytol zhotoviteľovi preddavok na cenu za dielo, vzniklo právo na jej vrátenie.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal a z akých dôvodov, ako sa k veci vyjadril žalovaný, prípadne iný účastník konania, stručne a jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhované dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Ako dôvody, pre ktoré sa žalobca v sporovom konaní domáhal na žalovanom pôvodne zaplata 335 790 USD voči žalovanému v žalobnom návrhu uviedol, že oznámením zo dňa 23. 01. 2001 vypovedal zmluvný vzťah zo „Zmluvy o dielo č. 587-29.56/99-VVÚ zo dňa 10. 01. 2000“, ktorej predmet bol označený ako „riešenie a výroba časti linky na kontinuálne pozinkovanie oceľového pásu“, pričom súčasne žiadal vrátiť zálohu vo výške 335 790 USD. Žalovaný listom zo dňa 09. 02. 2001 adresovanom žalobcovi označenom ako „Stanovisko k vypovedaniu zmluvy o dielo“ uviedol, že dňa 29. 01. 2001 obdržal vypovedanie zmluvy o dielo č. 587-29.56/99-VVÚ s okamžitou platnosťou s tým, že predstavenstvo spoločnosti žalovaného ho berie na vedomie a vyčíslí nabehnuté náklady, ktoré žalobcovi oznámi.

Súd prvého stupňa mal v konaní za nesporné, že zmluva o dielo zanikla v dôsledku písomného odstúpenia (výpovede) zahraničného odberateľa od zmluvy, a ako uviedol dôvody a oprávnenosť odstúpenia od zmluvy preto neposudzoval. Zánik obchodných záväzkov môže byť spôsobený rôznymi právnymi skutočnosťami, či už zánikom záväzku jeho splnením; zánikom nesplneného záväzku alebo zánikom záväzku započítaním, prípadne iným zákonným spôsobom predpokladaným občianskym právom. V prejednávanej veci k zániku záväzku zo zmluvy o dielo jeho splnením podľa § 324 Obchodného zákonníka nedošlo, uvedené ustanovenie zákona má kogentnú povahu (§ 263). V prejednávanej veci súd prvého stupňa uviedol, že podľa zhodného tvrdenia účastníkov konania zmluva o dielo zanikla v dôsledku písomného odstúpenia (výpovede) zahraničného odberateľa od zmluvy, ktoré bolo doručené žalovanému dňa 29. 01. 2001, a preto súd dôvody a oprávnenosť odstúpenia od zmluvy neposudzoval. Výpoveď má s odstúpením od zmluvy spoločné to, že v oboch prípadoch

ide o jednostranné ukončenie záväzkového vzťahu. Podstata výpovede spočíva v tom, že účastník záväzkového vzťahu môže za splnenia zákonom stanovených podmienok alebo podmienok dojednaných v zmluve, jednostranným právnym úkonom ukončiť k určitému okamihu účinnosť zmluvy a privodiť tak zánik záväzku (zmluvy). Žalobca v postavení objednávateľa zmluvu o dielo vypovedal s okamžitou platnosťou, a to listom zo dňa 23. 01. 2001 adresovaným žalovanému ako zhotoviteľovi, ktorý potvrdil listom zo dňa 09. 02. 2001, že výpoveď prevzal dňa 29. 01. 2001.

Obchodný zákonník popri všeobecnej úprave právnych úkonov v Občianskom zákonníku obsahuje v § 266 – § 268 niektoré ustanovenia o právnych úkonoch, ktoré majú kogentný charakter (§ 263 Obchodného zákonníka).

Podľa § 266 ods. 1 Obchodného zákonníka, prejav vôle sa vykladá podľa úmyslu konajúcej osoby, ak tento úmysel bol strane, ktorej je prejav vôle určený, známy alebo jej musel byť známy.

Podľa § 266 ods. 2 Obchodného zákonníka, v prípadoch, keď prejav vôle nemožno vyložiť podľa odseku 1, vykladá sa prejav vôle podľa významu, ktorý by mu spravidla prikladala osoba v postavení osoby, ktorej bol prejav vôle určený. Výrazy používané v obchodnom styku sa vykladajú podľa významu, ktorý sa im spravidla v tomto styku prikladá.

Podľa § 266 ods. 3 Obchodného zákonníka, pri výklade vôle podľa odsekov 1 a 2 sa vezme náležitý zreteľ na všetky okolnosti súvisiace s prejavom vôle, vrátane rokovania o uzavretí zmluvy a praxe, ktorú strany medzi sebou zaviedli, ako aj následného správania strán, pokiaľ to pripúšťa povaha veci.

Žalobca tak jednostranným právnym úkonom – výpoveďou zo dňa 23. 01. 2001 zmluvu o dielo vypovedal, a zrejme pri podaní žaloby vychádzal z názoru, že dorúčením výpovede žalovanému dňa 29. 01. 2001 záväzkový vzťah zo zmluvy o dielo zanikol. Výpoveď zmluvy sa vyznačuje charakteristickými znakmi, a to najmä, výpoveď je jednostranným právnym úkonom, a preto na jej účinnosť sa nevyžaduje súhlas druhej zmluvnej strany; na účinnosť výpovede nie je potrebné, ak to nevyplýva z dohody zmluvných strán alebo zo zákona, aby vo výpovedi bol uvedený dôvod, pre ktorý bola zmluva vypovedaná; výpoveďou možno zásadne ukončiť len zmluvy dojednané na určitú dobu, ktorých predmetom je záväzok na či už nepretržité, alebo opakované činnosti, alebo záväzok

zdržať alebo strpieť určitú činnosť; výpoveďou zaniká záväzkový vzťah do budúca ku dňu právnych účinkov výpovede.

Obchodný zákonník na rozdiel od Občianskeho zákonníka rámcovú úpravu výpovede obchodnej zmluvy neobsahuje. Obchodný zákonník upravuje výpoveď len v rámci jednotlivých druhov obchodných zmlúv, a to pri zmluve o úvere (§ 500 ods. 2), licenčnej zmluve (§ 515), zmluve o skladovaní (§ 532 ods. 3), mandátnej zmluve (§ 574 ods. 1 až 3 a § 575 ods. 2), komisionárskej zmluve (§ 589 a § 574 a § 575), zmluve o nájme dopravného prostriedku (§ 636 ods. 2 a 3), zmluve o obchodnom zastúpení (§ 668 ods. 2 a 3 a § 670), zmluve o tichom spoločenstve (§ 679 ods. 1 písm. b/ a ods. 2, zmluve o bankovom uložení veci (§ 705), zmluve o bežnom účte (§ 715 ods. 1 a 2) a zmluve o vkladovom účte (§ 717 ods. 1).

V prípade zmluvy o dielo Obchodný zákonník pri tomto zmluvnom type vypovedanie zmluvy neupravuje, preto je potrebné na zmluvu o dielo aplikovať ustanovenia zákonnej úpravy výpovede podľa ustanovenia § 582 Občianskeho zákonníka. Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 120 ods. 1 veta prvá O.s.p., ukladá účastníkom v sporovom konaní povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

Žalobca v podanej žalobe poukazoval, že zmluvu o dielo dňa 23. 01. 2001 vypovedal. Ďalej uviedol, že žalovaný proti skončeniu zmluvného vzťahu nenamietal, listom zo dňa 09. 02. 2001 oznámil, že svoje doterajšie náklady vyčíslil, čo do podania žaloby neurobil. K žalobnému návrhu mimo iných dôkazov tieto dôkazy pripojil. Žalovaný v podaní zo dňa 09. 05. 2002 (čl. 34) uvádza „vypovedanie zmluvy treba považovať za platné a v súlade s dohodnutými podmienkami“.

V písomnom vyjadrení k žalobnému návrhu zo dňa 25. 11. 2002 (čl. 38) žalovaný uvádza: “ Nenamietame platnosť výpovede zo strany objednávateľa, pretože takýto postup je tiež v súlade s dohodnutými podmienkami a neprieči sa ani Obchodnému zákonníku.

Súd prvého stupňa tak pri dôkaznej povinnosti účastníkov sporového konania vychádzal zo skutkového zistenia založeného na zhodnom tvrdení účastníkov, že záväzok zo zmluvy o dielo zanikol v dôsledku prejavu vôle žalobcu ako objednávateľa zo dňa 23. 01. 2001, ktorý bol žalovanému ako zhotoviteľovi podľa jeho tvrdenia doručený dňa 29. 01. 2001. Z povahy veci vyplýva, že prejavom vôle žalobcu bol jeho úmysel ukončiť záväzkový vzťah zo zmluvy o dielo. Tento prejav vôle určený žalovanému ukončiť zmluvný

vzťah mu bol nepochybne známy, ukončenie zmluvy vzal na vedomie s tým, že následne vyčíslil náklady vynaložené na plnenie zmluvy, čo žalobcovi oznámil stanoviskom k vypovedaniu zmluvy zo dňa 09. 02. 2001. Obchodný zákonník pri úprave obchodných záväzkových vzťahov obsahuje niektoré ustanovenia o zániku nesplneného záväzku.

Podľa kogentného ustanovenia § 324 ods. 1 Obchodného zákonníka, záväzok zanikne, ak sa veriteľovi splní včas a riadne.

Podľa § 344 Obchodného zákonníka, od zmluvy možno odstúpiť iba v prípadoch, ktoré ustanovuje zmluva alebo tento, alebo iný zákon. Ako dôvody, pre ktoré je možné od zmluvy odstúpiť, zákon obsahuje úpravu pri omeškaní dlžníka alebo veriteľa (§ 345 až § 347), ako aj možnosť odstúpenia od zmluvy pri predpokladanom porušení zmluvy, alebo výslovného vyhlásenia povinnej strany, že svoju povinnosť nesplní (§ 348 ods. 1 a 2).

Podľa § 349 ods. 1 veta pred bodkočiarkou Obchodného zákonníka, odstúpením od zmluvy zmluva zaniká, keď v súlade s týmto zákonom prejav vôle oprávnenej strany odstúpiť od zmluvy je doručený druhej strane. Odstúpenie od zmluvy je síce jednostranným právnym úkonom, ktorým zmluva končí, nie je však možné, aby jedna strana ľubovoľne odstúpila od zmluvy podľa svojho rozhodnutia, ale len v prípade zákonom uznaného dôvodu alebo v prípadoch stanovených zmluvou.

Žalobca v žalobnom návrhu svoj nárok voči žalovanému o zaplatenie 335 790 USD odôvodnil len tým, že zmluvu o dielo listom zo dňa 23. 01. 2001 vypovedal a súčasne požiadal žalovaného o vrátenie poskytnutej zálohy vo výške 335 790 USD, čo bolo predmetom sporu v čase jeho začatia. Žalobca v žalobnom návrhu svoj nárok voči žalovanému podľa hmotného práva poukazom na jednotlivé ustanovenia právnych predpisov síce nijako neodôvodnil, občiansky súdny poriadok mu takúto povinnosť ani neukladá.

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom žalobe čiastočne vyhovel a rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 351 Obchodného zákonníka, teda zánikom všetkých práv a povinností zo zmluvy na základe odstúpenia o zmluvy zo strany žalobcu a následnej povinnosti žalovaného vrátiť plnenie poskytnuté pred okamihom odstúpenia od zmluvy.

Súd prvého stupňa však nesprávne vec právne posúdil v otázke ustálenia výšky plnenia žalovaného do zániku zmluvy o dielo tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. Súd prvého stupňa na základe vykonaného

znaleckého dokazovania dospel k záveru, že splnením časti zmluvného záväzku (10. 04. 2000) vzniklo žalovanému právo na zaplatenie jeho ceny v sume 36 111 USD, v zmysle § 548 ods. 1 Obchodného zákonníka. Žalobe preto vyhovel v časti o zaplatenie 299 679 USD, ktorá suma predstavuje preddavok na cenu diela poskytnutú žalobcom (objednávateľom) zhotoviteľovi (žalovanému) 14. 01. 2000 v sume 335 790 USD, zníženú o cenu časti diela, ktorú bol objednávateľ povinný zhotoviteľovi podľa zmluvy zaplatiť (§ 36 111 USD). Dohodnutý poskytnutý preddavok na cenu za dielo je potrebné považovať za čiastočné plnenie záväzku objednávateľa zaplatiť cenu. Nakoľko žalovaný ako zhotoviteľ 10. 04. 2000 splnil časť záväzku zo zmluvy odovzdaním dokumentácie pre fázu projekčnej a stavebnej prípravy, vzniklo mu právo na zaplatenie ceny zodpovedajúcej tomuto plneniu, ktorá bola tiež medzi účastníkmi konania sporná a bola predmetom dokazovania. Súd sa stotožnil so záverom znaleckého posudku I. Š. K., ktorý vychádzajúc z kalkulácie ceny vyhotovenej žalovaným pre účely stanovenia ceny celej zákazky, určil hodnotu splnenej dodávky sumou 36 111 USD. Podľa názoru súdu, ak znalec vychádzal z podkladov žalovaného, ktoré boli základom tvorby dohodnutej ceny diela, najpresnejšie špecifikoval cenu čiastočne splnenej dodávky vo vzťahu k celkovej cene plnenia, ktorú ako vyplýva zo znaleckých posudkov, je možné určiť podľa rôznych cenníkov a závisí od subjektívneho posudzovania náročnosti prác. Súd neakceptoval námietky žalovaného, že znalec pri určení ceny splnenej dodávky vychádzal z interných podkladov žalovaného a neodráža skutočnú hodnotu diela zhotoveného zhotoviteľom. Podľa súdu, práve naopak podklady žalovaného sú najreálnejším základom pre splnenie úlohy uloženej súdom znalcom. Odvolací súd poukazuje, že v konaní boli vypracované tri znalecké posudky, avšak ani jeden z nich nedáva ani náznakom podklad pre vecne správne rozhodnutie o predmete sporu. Je tomu tak preto, že ani jeden zo znaleckých posudkov nedáva odpoveď na základ sporu, teda výšku ceny časti diela a nákladov zhotoviteľa na plnenie zmluvy o dielo, obvyklej na medzinárodnom trhu.

Podľa § 263 Obchodného zákonníka strany sa môžu odchýliť od ustanovení tejto časti zákona alebo jej jednotlivé ustanovenia vylúčiť s výnimkou ustanovení taxatívne vymenovaných v tomto ustanovení, medzi nimi je uvedené aj ustanovenie § 729, podľa ktorého ustanovenia tejto hlavy sa použijú popri ostatných ustanoveniach tohto zákona na záväzkové vzťahy uvedené v § 261 a § 262, na ktorých vznikú sa podieľa aspoň jeden účastník, ktorý má sídlo alebo miesto podnikania, prípadne bydlisko na území iného štátu ako ostatní účastníci, ak sa tieto vzťahy spravujú slovenským právnym poriadkom.

Podľa § 734 Obchodného zákonníka, ak tento zákon ustanovuje, že pre výšku ceny peňažného záväzku je obvyklá cena alebo odplata, prihliada sa na ceny a odplaty obvyklé na medzinárodnom trhu. V prejednávanej veci to znamená, že otázky na znalcov kladené na určenie výšky ceny za časť diela, na ktorú mal zhotoviteľ nárok do skončenia zmluvy, boli v rozpore s citovaným kogentným ustanovením § 734 Obchodného zákonníka. Obvyklou cenou alebo odplatou v záväzkových vzťahoch v medzinárodnom obchode tak nemôže byť cena alebo odplata dosahovaná v krajine zhotoviteľa alebo objednávateľa. Pokiaľ znalecké posudky boli vypracované na všeobecnú cenu – odplatu dosahovanú v krajine zhotoviteľa sú pre rozhodnutie vo veci nepoužiteľné, pretože neprihliadajú na ceny a odplaty obvyklé na medzinárodnom trhu. Z napadnutého rozsudku však nie je zrejmé, z akých dôvodov súd prvého stupňa nezohľadnil nárok žalovaného na cenu za dielo do zániku zmluvy, ale len jej časť spočívajúcu v projekčnej a stavebnej príprave. Niet právneho dôvodu, aby žalobca ako objednávateľ, ktorý zánik zmluvy o dielo vyvolal, nemal povinnosť zaplatiť nárok zhotoviteľa na cenu diela do zániku zmluvy o dielo.

Súd prvého stupňa pri rozhodovaní o predmete sporu vychádzal z ustanovenia § 351 ods. 1 Obchodného zákonníka, podľa ktorého odstúpením od zmluvy zanikajú všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy. Plnenie poskytnuté pred zánikom zmluvy je však plnením na základe platnej zmluvy a v prípade, ak plnili obe strany, majú povinnosť vrátiť ho druhej strane (§ 351 ods. 2 veta pred bodkočiarkou Obchodného zákonníka). Poskytnutým plnením zo strany zhotoviteľa treba však rozumieť všetko, čo pri plnení zmluvy o dielo dôvodne na zhotovenia vynaložil do jej zániku.

Súd prvého stupňa uznesením č. k. 11Cb/421/2001-217 z 26. septembra 2007 ustanovil do konania znalca I. Š. K., z odboru S., odvetvie – E. S. a Z., S. a Z. na všeobecné účely, Odhad hodnoty strojových Z.. Znalcovi uložil: a/ zistiť, v akom rozsahu bol zo strany zhotoviteľa splnený predmet zmluvy dohodnutý v Zmluve o dielo č. 587-29.56/99-WÚ zo dňa 10. 01. 2001, b/ určiť cenu v prípade splnenia celého predmetu zmluvy podľa dohody o cene diela uvedenej v bode 3. Cena diela, c/ stanoviť cenu plnenia, ktoré vykonal zhotoviteľ v zmysle zmluvy o dielo a nákladov vynaložených zhotoviteľom na zhotovenie diela do 10. 04. 2000 a 23. 01. 2001, d/ vyčísliť rozdiel medzi cenou dohodnutou v Zmluve o dielo zo dňa 10. 01. 2000 a cenou prác vykonaných zo strany zhotoviteľa spolu s jeho nákladmi vynaloženými na zhotovenie diela, e/ preskúmať závery znaleckých posudkov, ktoré spracovali znalci P. I. F. T., C., a I. I. R. a zaujať stanovisko k ich správnosti, resp.

nesprávnosti a v tom prípade uviesť dôvody, prečo sú nesprávne. Súčasne žalobcovi a žalovanému uložil, aby podľa pokynov znalca poskytol potrebnú súčinnosť.

V odôvodnení uznesenia súd uviedol, v konaní bolo nariadené znalecké dokazovanie znalcom P. I. F. T., C.. Žalobca v konaní predložil ako listinný dôkaz znalecký posudok vypracovaný znalcom I. I. R.. Vzhľadom na rozporné závery znaleckých posudkov je potrebné zaujať stanovisko k ich správnosti, resp. nesprávnosti. I. Š. K. v znaleckom posudku č. 1/2008 zo dňa 28. 02. 2008 na jednotlivé otázky súdu odpovedal takto: a/ zo strany zhotoviteľa bol predmet zmluvy splnený iba čiastočne, nie však jeho vinou. Etapu vypracovania dokumentácie pre fázu projekčnej a stavebnej prípravy zhotoviteľ splnil v celom v rozsahu, protokolárnym odovzdaním dokumentácie v termíne stanoveným v zmluve. Ďalšie plnenie zmluvy mu nebolo umožnené, nakoľko objednávateľ v dohodnutom termíne neotvoril akreditív; b/ cena diela bola dohodnutá vo výške 2 238 600 USD, po prepočítaní podľa vtedy platného kurzu to predstavovalo čiastku 91 870 000 Sk, v prípade splnenia celého predmetu zmluvy mal zhotoviteľ nárok na uvedenú sumu; c/ podľa kalkulácie zhotoviteľa, vyhotovenie dokumentácie, ktorú mal odovzdať objednávateľovi 10. 04. 2000, počítal so sumou 1 482 000 Sk. S ohľadom na protokolárne odovzdanie dokumentácie objednávateľovi dňa 10. 04. 2000, má zhotoviteľ nárok na čiastku 1 482 000 Sk. Práce, ktoré vykonal zhotoviteľ v období od podpísania zmluvy do pozastavenia prác dňa 10. 04. 2000 predstavujú hodnotu 4 306 600 Sk; d/ cena dohodnutá v Zmluve o dielo predstavuje sumu 91 870 000 Sk, v tejto čiastke sú zahrnuté všetky náklady na vyhotovenie celej zákazky vrátane výroby a nákupu subdodávok. Po preskúmaní dokumentácie, ktorú zhotoviteľ vypracoval v súvislosti s uzatvorenou zmluvou o dielo stanovujem hodnotu prác vo výške 5 788 600 Sk. Rozdiel medzi vykonanými prácami a dohodnutou cenou je teda 86 081 400 Sk. Skutočné náklady zhotoviteľa by bolo možné stanoviť preskúmaním mzdových lístkov pracovníkov podieľajúcich sa na zákazke, ako aj výdavkovými dokladmi súvisiacimi so zákazkou, e/ obidvaja znalci pri stanovovaní ceny vykonaných prác použili rozdielne podklady. Svojím subjektívnym posudzovaním náročnosti došli k rozdielnym výsledkom. V znaleckých posudkoch, ktoré vyhotovili znalec I. R. a znalec I. T. nezistil žiadne zásadné nesprávnosti, ktoré by mohli viesť k nesprávnym údajom.

V odôvodnení napadnutého rozsudku, súd prvého stupňa uviedol, že sa stotožnil so záverom znaleckého posudku I. Š. K., ktorý vychádzajúc z kalkulácie ceny vyhotovenej žalovaným pre účely stanovenia ceny celej zákazky určil hodnotu splnenej dodávky sumou

36 111 USD. Podľa názoru súdu, ak znalec vychádzal z podkladov žalovaného, ktoré boli základom tvorby dohodnutej ceny diela, najpresnejšie špecifikoval cenu čiastočne splnenej dodávky vo vzťahu k celkovej cene plnenia, ktorú, ako vyplýva zo znaleckých posudkov, je možné určiť podľa rôznych cenníkov a závisí od subjektívneho posudzovania náročnosti prác. Súd neakceptoval námietky žalovaného, že znalec pri určení ceny splnenej dodávky vychádzal z interných podkladov žalovaného a neodráža skutočnú hodnotu diela zhotoveného zhotoviteľom. Práve naopak, podklady žalovaného sú najreálnejším základom pre splnenie úlohy uloženej súdom znalcom.

Súd dospel k záveru, že splnením časti zmluvného záväzku (10. 04. 2000) žalovanému vzniklo právo na zaplatenie jeho ceny v sume 36 111 USD v zmysle § 548 ods. 1 Obch. zákonníka. Z uvedeného dôvodu, súd vyhovel žalobe v časti o zaplatenie sumy 299 679 USD, ktorá suma predstavuje preddavok na cenu diela poskytnutý objednávateľom zhotoviteľovi 14. 01. 2000 v sume 335 790 USD znížený o cenu časti diela, ktorú bol objednávateľ povinný zhotoviteľovi v zmysle zmluvy zaplatiť v sume (36 111 USD). Žalovanému vznikla povinnosť splniť peňažný záväzok v mene, v ktorej bola uzavretá zmluva o dielo, teda v USD. Z tohto dôvodu súd nevyhovel zmene žaloby na pojednávaní dňa 22. 06. 2007, aby bol návrh žalobcu uplatnený žalobou prepočítaný na slovenské koruny (Sk). Je potrebné zdôrazniť, že zmena osoby veriteľa nemá vplyv na pôvodný charakter záväzku, čo znamená, že aj po postúpení pohľadávky ide o záväzkový vzťah z medzinárodného obchodu, na ktorý sa vzťahujú ustanovenia tretej hlavy Obchodného zákonníka.

Nasledujúcim dňom po zániku záväzku, teda od 30. 01. 2001, bol zhotoviteľ (žalovaný) v omeškaní s vrátením plnenia poskytnutého objednávateľovi do zániku záväzku, preto súd v zmysle § 735 Obchodného zákonníka priznal žalobcovi zákonný úrok z omeškania v tej istej mene (USD) od 30. 01. 2001 do zaplatenia. Vzhľadom na dobu omeškania žalovaného, súd stanovil výšku úroku z omeškania zohľadňujúc priemernú úrokovú mieru z dlhodobých úverov poskytovaných obchodnými bankami v sídle dlžníka, teda žalovaného, v čase uzavretia zmluvy (január 2000), ktorá predstavovala 15%. Z tohto dôvodu priznal žalobcovi úrok z omeškania vo výške 16% v súlade s § 735 Obchodného zákonníka. V prevyšujúcej časti žalobu o zaplatenie istiny 13 944 USD a úrokov z omeškania ako nedôvodnú žalobu zamietol.

Súd neakceptoval námietky žalovaného týkajúce sa vzniku práva žalovaného na náhradu nákladov spojených s vykonávaním diela do zániku zmluvy. Žalovaný

nepreukázal, že okrem plnenia poskytnutého objednávateľovi 10. 04. 2000 poskytol objednávateľovi do zániku zmluvy akékoľvek ďalšie plnenie, na zaplatenie ceny ktorého by žalovanému vzniklo právo. Žalovaný vo svojich tvrdeniach poukazoval aj na vznik nároku žalovaného na náhradu skutočnej škody, prípadne ušlý zisk, ale takýto nárok vo vzťahu k objednávateľovi neuplatnil a neuviedol ani žiadne konkrétne porušenie zákona, či záväzku zo strany objednávateľa, v dôsledku ktorého by uvedený nárok bol dôvodný. Z uvedených dôvodov sa súd nezaoberal ďalšími rozpornými v znaleckých posudkoch týkajúcich sa ohodnotenia časti diela, ktoré nebolo do zániku zmluvy splnené objednávateľovi.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku pri hodnotení dôkazu znaleckým posudkom I. Š. K. vyplýva, že súd prvého stupňa, mimo iného, uložil znalcovi: „stanoviť cenu plnenia, ktoré vykonal zhotoviteľ v zmysle zmluvy o dielo a nákladov vynaložených zhotoviteľom na zhotovenie diela do 10. 04. 2000 a 23. 01. 2001.“ Znalec v závere posudku na takto položenú otázku odpovedá: „podľa kalkulácie zhotoviteľa, vyhotovenie dokumentácie, ktorú mal odovzdať objednávateľovi 10. 04. 2000, počítal so sumou 1 482 000 Sk. S ohľadom na protokolárne odovzdanie dokumentácie objednávateľovi dňa 10. 04. 2000 má zhotoviteľ nárok na čiastku 1 482 000 Sk.; práce, ktoré vykonal zhotoviteľ v období od podpísania zmluvy do pozastavenia prác dňa 10. 04. 2000 predstavujú hodnotu 4 306 600 Sk.“ Z odôvodnenia rozsudku však vzhľadom na položenú otázku znalcovi a jej zodpovedanie vyplýva, že súd prvého stupňa pri jeho ustanovení do konania a otázok na odborné posúdenie skutočností v konaní, nemal vôbec ujasnenú právnu kvalifikáciu nároku žalobcu, čo následne viedlo k deformácii všetkých položených otázok na znalcovi. Znalec však pri snahe posúdiť skutočnosti rozhodné jeho odbornými znalosťami, nevyhol sa nielen pre zle, či už právne, alebo terminologicky položené otázky, aj právnenému posudzovaniu veci. Zrejme z dôvodu, že inak by znalecký posudok podľa zadaných otázok nemohol vypracovať. Výslovne tak v posudku vykonával posudzovanie právnych otázok, ale hlavne k nim priradľoval právne závery, a následné odborné posúdenie skutočností, ktoré mal vlastne v konaní posúdiť, stratilo svoje opodstatnenie. Je tomu tak preto, že znalec v posudku vykonal „právny rozbor zmluvy o dielo a jej príloh“, z ktorej žalobný nárok pozostáva a vyvodil, že zhotoviteľ mohol zastaviť práce na dodávke už 20. 01. 2000, napriek tomu tak neurobil a pokračoval v práci. Poukazuje, že v zmluve o dielo v odseku 5 Platobné podmienky bod 5.10 sa uvádza: Ak objednávateľ neotvorí alebo nedoplní akreditív v dohodnutom termíne, zhotoviteľ má právo zastaviť práce na dodávke. Nové termíny, podmienky dodávky a zvýšené vzniknuté náklady budú upresnené dodatkom zmluvy.

Zhotoviteľ nemal dôvod pokračovať v započatých prácach. Za nedodržanie termínu nemohol byť sankcionovaný. V zmluve bolo dohodnuté, že v takomto prípade dôjde k posunu termínov plnenia a zároveň budú dohodnuté zvýšené náklady. V prípade, ak napriek tejto dohode pokračoval v práci vystavil sa riziku, že objednávateľ mu vykonané práce nezaplatí. Zhotoviteľ, keď zistil, že objednávateľ nesplnil dohodnutý termín otvorenia akreditívu, mal práce pozastaviť. S ohľadom na rozsah dodávky a viazanosť vývojových a výrobných kapacít má zhotoviteľ aj v zmysle Obchodného zákonníka nárok na náhradu nákladov, ktoré mu vznikli v súvislosti s plnením zmluvy o dielo.

Súd prvého stupňa vo veci následne napadnutým rozsudkom rozhodol, pričom z dôvodovej časti rozsudku vyplýva, že zo znaleckého posudku I. Š. K. si osvojil záver znalca, čo do výšky nároku zhotoviteľa za odovzdanú dokumentáciu objednávateľovi dňa 10. 04. 2000 sumou 1 482 000 Sk (36 111 USD, v prepočte podľa kurzu ku dňu 27. 10. 1999). Znalec však ďalej v posudku uviedol, že práce, ktoré vykonal zhotoviteľ v období od podpísania zmluvy do pozastavenia prác dňa 10. 04. 2000 predstavujú hodnotu 4 306 600 Sk. Z nesúladu terminológie súdu v otázkach na znalca, a ním použitú terminológiu v posudku, je zrejmé, že použitá terminológia, či už zo strany súdu, alebo znalca, nezodpovedá zákonnej terminológii zákona č. 18/1996 Z. z., o cenách a vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 87/1996 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o cenách, čo zrejme viedlo súd k nesprávnym skutkovým zisteniam a následne právnomu posúdeniu veci. Obranu žalovaného vzniku jeho práva na náhradu nákladov spojených s vykonávaním diela do zániku zmluvy neakceptoval, pričom uviedol, že žalovaný nepreukázal, že okrem plnenia poskytnutého objednávateľovi 10. 04. 2000 poskytol objednávateľovi akékoľvek ďalšie plnenie, na ktoré by mu vzniklo právo na jeho zaplatenie.

Odvolačiaci súd poukazuje, že pri rozhodovaní o nároku žalobcu vychádzal súd prvého stupňa z právneho názoru, podľa ktorého odstúpením od zmluvy zanikajú všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy (§ 351 ods. 1, veta prvá Obchodného zákonníka). Uniklo pozornosti súdu prvého stupňa, že právna úprava Obchodného zákonníka zmluvy o dielo obsahuje osobitnú úpravu ceny za dielo v prípade, ak došlo k odstúpeniu od zmluvy.

Podľa § 548 ods. 2. Obchodného zákonníka, ak zhotoviteľ odstúpil od zmluvy pre omeškanie objednávateľa, a ak prekážka pre splnenie povinnosti objednávateľa nespočíva v okolnostiach vylučujúcich zodpovednosť (§ 374), patrí zhotoviteľovi cena, na ktorú má

nárok na základe zmluvy. Od tejto ceny sa však odpočíta to, čo zhotoviteľ ušetril nevykonaním diela v plnom rozsahu.

V prejednávanej veci zhotoviteľ od zmluvy pre omeškanie objednávateľa neodstúpil, súd sa dôvodmi a oprávnenosťou odstúpenia od zmluvy nezaoberal, pretože ako uviedol, účastníci konania zhodne tvrdili, že zmluva o dielo zanikla v dôsledku písomného odstúpenia (výpovede) zahraničného objednávateľa od zmluvy, ktoré bolo zhotoviteľovi doručené 29. 01. 2001. Ako už bolo poukázané, v prejednávanej veci ide o spor zo záväzkového vzťahu v medzinárodnom obchode. Ochrana dôvery a zásadná právna istota, rovnako tak, rovnováha medzi týmito dvoma zásadami, musia byť nepochybne zohľadňované pri efektívite a rovnosti zmluvných strán účastníkov záväzkového vzťahu v medzinárodnom obchode. V danej veci zhotoviteľ od zmluvy pre omeškanie objednávateľa neodstúpil, avšak v konaní zánik zmluvy o dielo na základe písomného odstúpenia (výpovede) objednávateľa zo dňa 21. 01. 2001 v konaní nespochybnil, je pre posúdenie nároku na zaplatenie ceny patriacej zhotoviteľovi vychádzať z ceny, na ktorú by mal nárok na základe zmluvy. Od tejto ceny sa však odpočíta to, čo zhotoviteľ ušetril nevykonaním diela v plnom rozsahu.

V posudzovanej veci to znamená, že na základe zmluvy o dielo, by v prípade vykonania diela vznikol zhotoviteľovi nárok na cenu diela v sume 2 238 600 USD. Objednávateľ v súlade so zmluvou poskytol zhotoviteľovi zálohu na cenu diela vo výške 335 790 USD. V dôsledku odstúpenia od zmluvy bol tak zhotoviteľ povinný od poskytnutej zálohy 335 790 USD odpočítať všetko, čo ušetril nevykonaním diela v plnom rozsahu. Žalobca v žalobnom návrhu požadoval po žalovanom zaplatenie poskytnutej zálohy na cenu diela v plnej výške 335 790 USD. Obranou žalovaného v konaní bolo, že poskytnutá záloha pokryla vykonávanie diela k zániku zmluvy. Pre vecne správne rozhodnutie o výške peňažného záväzku v dôsledku zániku zmluvy o dielo treba vychádzať z obvyklej ceny, pričom zo zákona sa prihliada na ceny obvyklé na medzinárodnom trhu (§ 734 Obchodného zákonníka). Na základe uvedeného, je pre vecne správne rozhodnutie potrebné zistenie, či zhotoviteľ mal od poskytnutej zálohy na cenu diela 335 790 USD čo odpočítať, teda, či nevykonaním diela v plnom rozsahu z poskytnutej zálohy ušetril, a ak áno, koľko (§ 548 ods. 2 Obchodného zákonníka). Ušetrením tak v prejednávanej veci treba rozumieť rozdiel medzi poskytnutou zálohou na cenu diela a ceny obvyklej, ktorá by patrila zhotoviteľovi na základe zmluvy ako cena obvyklá do účinnosti odstúpenia od zmluvy, s prihliadnutím na ceny obvyklé na medzinárodnom trhu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom rozsahu podľa § 221 ods. 1 písm. h/, ods. 2 O.s.p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V prípade, ak na základe doplneného dokazovania v naznačenom smere dospeje súd prvého stupňa k zisteniu, že nárok žalobcu je, či už plne, alebo čiastočne dôvodný, potom výrok rozsudku o povinnosti žalovaného splniť peňažný záväzok žalobcovi musí byť uvedený v mene, v ktorej sa peňažný záväzok dojednal (§ 732 ods. 1 Obchodného zákonníka). Uniklo totiž pozornosti žalobcu ako odvolateľa, že konanie bolo začaté 03. 05. 2001 ako spor zo záväzkového vzťahu v medzinárodnom obchode a po postúpení pohľadávky zmena v osobe veriteľa nemá vplyv na charakter záväzku, ako správne súd prvého stupňa poukázal. Mena peňažného záväzku v dôsledku jeho zániku je daná dlžníkovi menou, v ktorej sa peňažný záväzok dojednal. Ak teda žalobca v podanej žalobe požadoval plnenie v peniazoch vyjadrením v cudzej mene (USD), výrok napadnutého rozsudku o povinnosti žalovaného plniť v USD je tak nielen v súlade so žalobným návrhom podľa práva procesného, hlavne však s kogentným ustanovením § 732 ods. 1 Obchodného zákonníka. V prejednávanej veci odstúpením od zmluvy o dielo vznikol zmluvným stranám synalagmatický záväzok podľa ustanovenia § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka, ktorý treba vyporiadať postupom podľa § 548 ods. 2 Obchodného zákonníka. Keďže dielo bolo vykonané iba čiastočne, patrí zhotoviteľovi cena, na ktorú má nárok na základe zmluvy, od ktorej sa však odpočíta úspora zhotoviteľa spočívajúca v tom, že dielo bolo vykonané iba čiastočne. Na strane druhej odstúpením od zmluvy o dielo patrí objednávateľovi dielo, ktoré bolo vykonané iba čiastočne, a to bez ohľadu na skutočnosť, že takto čiastočne zhotovené dielo nemá pre objednávateľa žiaden hospodársky význam. Zistenie výšky ceny, ktorá patrí zhotoviteľovi podľa citovaných ustanovení a prípadného rozdielu medzi úsporou zhotoviteľa a poskytnutou zálohou na cenu diela vo výške 335 790 USD, tak bude v ďalšom konaní musieť zistiť súd prvého stupňa.

Podľa § 226 O.s.p., ak bolo rozhodnutie zrušené, a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu. Vzhľadom na právny názor odvolacieho súdu o právnom posúdení veci, je na úvahe súdu prvého stupňa v ďalšom konaní zvážiť, či aj napriek osem rokov trvajúcemu sporu, nie je prípadne vhodné, aj za tohto stavu konania pokúsiť sa o zmier. V prípade, ak by k uzavretiu zmieru nedošlo, nepochybne rozhodnutie bude závisieť od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné znalosti. Ďalšie dokazovanie v konaní znalcom, ktorý posudok by bol v poradí už štvrtým, sa však javí odvolaciemu súdu, vzhľadom na právne posúdenie veci,

neefektívnym. Je predovšetkým na úvahe účastníkov, či možnosť dohodnúť sa mimosúdne aspoň využijú. V každom štádiu konania sú totiž účastníci konania povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania. Účel konania v občianskom súdnom konaní je vyjadrený predovšetkým v prvej hlave O.s.p., vrátane zabezpečenia úcty k právam iných osôb (§ 1 O.s.p.). Obaja účastníci sú v konaní zastúpení advokátmi, ktorí sú zo zákona povinní účelne využívať všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci účastníkovi, ktorého zastupujú (§ 25 O.s.p.). Medzi povinnosti advokáta patrí nielen využitie opravných prostriedkov, ale aj poučenie klienta o povinnosti účastníka prispieť k dosiahnutiu účelu občianskeho súdneho konania s ohľadom na zásady konania, a to predovšetkým zásady rýchlosti a hospodárnosti konania (§ 101 ods. 1 O.s.p.).

Krajský súd v Košiciach ďalej uznesením zo dňa 22. decembra 2009 č. k. 11Cb/421/2001-297 uložil žalobcovi povinnosť nahradiť trovy štátu vo výške 1760 Sk do troch dní od právoplatnosti uznesenia na účet vedený v Štátnej pokladnici Bratislava, VS X., KS X.. Žalovanému uložil povinnosť nahradiť trovy štátu vo výške 14 240 Sk do troch dní od právoplatnosti uznesenia na účet vedený v Štátnej pokladnici Bratislava, VS.X, KS X.. Proti výroku o povinnosti nahradiť trovy štátu vo výške 14 240 Sk podal odvolanie žalovaný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal vec podľa § 212 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia pojednávania a podľa § 219 ods. 1 O.s.p., uznesenie v napadnutom výroku potvrdil.

Podľa § 148 ods. 1 O.s.p., štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Podľa § 151 ods. 7 O.s.p., súd môže o náhrade trov konania rozhodnúť aj tak, že namiesto určenia výšky trov prizná účastníkovi náhradu trov konania vyjadrenú zlomkom alebo percentom. Po právoplatnosti tohto rozhodnutia rozhodne o výške náhrady trov konania súd samostatným uznesením.

Súd prvého stupňa vo veci samej rozhodol rozsudkom zo dňa 17. decembra 2008 č. k. 11/Cb/421/2001-274, pričom súčasne rozhodol aj o náhrade trov konania a čiastočne úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania vo výške 78%. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie vo veci samej obaja účastníci, právoplatnosť nenadobudlo preto ani

rozhodnutie o náhrade trov konania vyjadrené zlomkom podľa miery úspešnosti účastníkov konania. Uznesením č. k. 5Obo/33/2009 zo dňa 30. 04. 2009 najvyšší súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, v ktorom rozhodne aj o náhrade trov prvostupňového a odvolacieho konania. Rozhodovanie súdu o priznaní náhrady trov účastníkom nemožno stotožňovať s právom štátu na náhradu trov konania, ktoré platil proti účastníkom, podľa výsledkov konania, pokiaľ u nich nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 148 ods. 1 O.s.p.). Napadnutým uznesením súd priznal štátu náhradu trov konania, ktoré za účastníkov platil štát na značnom. O náhrade trov konania účastníkov, či už prvostupňových, alebo odvolacích, bude súd prvého stupňa rozhodovať v novom rozhodnutí vo veci samej, vrátane tých trov štátu, o ktorých náhrade voči účastníkom bolo napadnutým uznesením rozhodnuté.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie v napadnutom výroku ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Krajský súd v Košiciach ďalej uznesením zo dňa 9. januára 2009 č. k. 11Cb/421/2001-294 uložil žalobcovi v lehote 10 dní od doručenia uznesenia súdny poplatok za odvolanie proti rozsudku, ktorý je 12 919 EUR podľa položky č. 2 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov.

Proti tomuto uzneseniu podal odvolanie žalobca s návrhom, aby takéto uznesenie bolo zrušené alebo zmenené a žalobca bol zaviazaný zaplatiť súdny poplatok za odvolanie 331,50 Eur podľa pol. č. 2 písm. b/ sadzobníku súdnych poplatkov k zákonu č. 71/1992 Zb. v znení noviel účinného v čase podávania odvolania, v znení zákona č. 465/2008 Z. z. Hoci napadnuté uznesenie bez odôvodnenia nie je preskúmateľné, z čoho súd vychádzal pri vyrubovaní súdneho poplatku, ak vyrubil súdny poplatok za odvolanie v sume 13 521 EUR, čo by malo byť podľa položky č. 2 písm. a/ sadzobníku súdnych poplatkov 6%, vychádzal nesprávne z predmetu odvolania 225 350 EUR, čo by malo zodpovedať sume 6 788 894 Sk, v čase podávania odvolania. Žalobca nenamietal skutkové zistenie súdu, ani ním zistenú výšku nároku žalobcu v USD 229 679 USD, s takouto výškou súhlasil a súhlasí. Žalobca namietal a namieta iba to, že vrátenie zloženej zálohy veriteľovi, ako slovenskému subjektu, malo byť v rozsudku vyjadrené v SK s kurzom ku dňu vzniku, najneskôr postúpenia pohľadávky proti žalovanému na žalobcu z dôvodov, ktoré sú podrobnejšie v odvolaní žalobcu proti rozsudku vo veci samej. Výlučne je predmetom

odvolania iba námietka peňažnej meny, teda, že nárok mal byť priznaný v SK s kurzom k určitému dátumu, v súčasnosti už nesporne v EUR k takto vyčíslenému nároku v SK.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal odvolanie žalobcu podľa § 212 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p., a dospel k zisteniu, že odvolanie žalobcu je čiastočne dôvodné. V prvom rade je potrebné uviesť, že z napadnutého uznesenia nie je zrejmé, z čoho súd vychádzal pri uložení povinnosti žalobcovi zaplatiť poplatok v súvislosti s rozhodnutím vo veci samej vo výške 12 919,50 Eur. Vo veci samej má rozhodnutie súdu dva výroky, okrem nich ďalšie dva výroky majú povahu uznesenia, ktoré však so spoplatnením odvolania žalobcu nesúvisia. Dňom 1. januára 2009 nadobudli účinnosť zákony č. 264/2008 Z. z. a č. 465/2008 Z. z., ktorými bol zmenený zákona č. 71/1992 Zb., o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (v ďalšom texte len „zákona). Podľa prechodných ustanovení k úpravám účinným od 1. januára 2009, za úkony navrhnuté alebo za konania začaté pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa vyberajú poplatky podľa doterajších predpisov, ak ďalej nie je ustanovené inak (§ 18c ods. 6 zákona). Žalobca odvolanie, ktoré bolo predmetom spoplatnenia, podal na súd osobne dňa 30. 12. 2008.

V zmysle § 5 ods. 1 písm. a/ zákona v znení účinnom do 31. 12. 2008, poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 7 ods. 3 zákona v znení účinnom do 31. 12. 2009, poplatník je povinný uviesť cenu predmetu poplatkového úkonu. Ak tak neurobí alebo, ak uvedie cenu zjavne nízku, cenu určí súd. V odvolacom konaní je základom poplatku cena nároku uplatňovaného v odvolaní (§ 7 ods. 9 veta prvá zákona). Žalobca cenu predmetu poplatkového úkonu v podanom odvolaní neuviedol. Cenu poplatkového úkonu však neurčil ani súd v napadnutom uznesení o povinnosti žalobcu zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 13 521 Eur, z uznesenia vyplýva, že bol vyrubený podľa položky 2 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov. V rozsudku vo veci samej bol predmet sporu, či už vo vyhovujúcej časti, alebo zamietajúcej časti vyjadrený v cudzej mene. V takomto prípade sa základ poplatku za odvolanie pri percentnej sadzbe prepočíta na slovenské koruny podľa kurzu vyhláseného Národnou bankou Slovenska, ktorý je platný v prvý deň v mesiaci, v ktorom je poplatok splatný alebo, v ktorom súd o sume poplatku rozhoduje (§ 7 ods. 11 zákona v znení účinnom do 31. 12. 2008). Z akého základu ceny nároku v odvolaní pri vyrubení súdneho poplatku súd vychádzal, tak

nie je zrejmé a akékoľvek úvahy odvolacieho súdu by boli len hypotetické. Odvolací dôvod žalobcu, že súdny poplatok mal byť správne vypočítaný podľa položky č. 2 písmeno b/ sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona, neobstojí. Podľa citovaného ustanovenia sadzobníka sa totiž postupuje, ak nemožno predmet konania oceniť peniazmi.

V prejednávanej veci súd vo veci samej rozhodol o návrhu žalobcu na peňažné plnenie, aj keď bol vyjadrený v cudzej mene. Otázku, aká poplatková povinnosť vznikla žalobcovi za podané odvolanie, je potrebné posúdiť podľa zistenia ceny poplatkového úkonu súdom, keďže žalobca tak v podanom odvolaní neuviedol (§ 7 ods. 3 zákona).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 221 ods. 1 písm. h/ a ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 30. apríla 2009

**JUDr. Š. Š a t k a, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia: M.